

ÉLETMENTÉS

ÉS

EGÉSZSÉG.

EMBERBARÁTI ÉS ÉLETFENTARTÁSI ESZMÉK KÖZLÖNYE.

Megjelen minden csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

12 hóra . . . 4 frt.
6 " . . . 2 " "
3 " . . . 1 " "

Néptanítók részére a jelzett árak fele.

Nagy műlap egész éves.
kisebb műlap fél éves előfizetőknek.

Szerkesztői iroda

és

kiadóhivatal:

BUDAPEST,

molnárutca 12. sz.

Hirdetések felvételnek s petit-sorunként 10 kr. számítatik.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: **Dr. Dudits Miklós.**

Előfizetési feltételek:

F. hó elsejétől kezdve új előfizetést nyitunk, és pedig:

10 hóra 3 frt. 40 kr.
7 " 2 " 40 "
4 " 1 " 40 "
1 " — " 40 "

Néptanítók részére 4, 7 és 10 hóra való előfizetési áraknak fele.

Január és február havakban megjelent számokkal 80 krért szolgálhatunk, míg a nem nagy készlet ki nem fogy.

10 hónapra előfizetőknek **nagy műlapot** küldünk 60 kr. csomagolási utánvétellel. 7 hónapra előfizetőknek **kisebb műlapot** 25 kr. csomagolási utánvétellel.

TARTALOM: Életmentés. 1876-iki egészségügyi és életmentési nemzetközi kiállítás és congressusnak körlevele. — Az életmentés hajdan és most. — Szükséges, hogy a tanító a gyermekek testi nevelésére is fordítson gondot. — A birminghami egészségügyi tanácskozmány. — Egészség. Hagymáz. — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Hirdetések.

Életmentés.

1876-iki egészségügyi és életmentési nemzetközi kiállítás és congressusnak körlevele.

Brüsszel, 1875. február 4-kén.

Uram!

Van szerencsénk önnek ezennel több rendbeli és az 1876-iki kiállítás és congressusnak céljáról, szervezkedéséről sat. megvilágító okmányokat ezennel által küldeni.

Felhívjuk érdekeltségét ezen humánus műre irányozni; reménylhetők hogy az gyakorlati eredményben termékeny és gazdag fog lenni, és ép ezen okból kérjük önt közreműködni ennek valószínűsítésére az által, hogy a vállalat költségei fedezésére alakult társulat részvényeseinek számát szaporítani sziveskedjék. Ez okból egyszersmind ide csatoljuk az eddigi aláíróknak lajstromát is.

Vállalatunk önmagát ajánlja; már eddig is sikerült részére a legmagasb és legbecsesb rokonszenvi nyilvánulást megszereznie.

Reményljük, hogy részvételét nem fogjuk-e vál-

lalatnál nélkülözni, és hogy e felhívásunknak oly eredménye lesz a minőre az valóban érdemes, és különösen azon országban a melyben a nemes eszmékért mindenkor lelkesülni tudnak, felhívásunkat mindenki örömmel veendi.

Fogadja megkülönböztetett tiszteletünk kifejezését.

A központi bizottmány nevében.

A vezér titkár:
Mercier Alfred.

Az elnökség:

Renárd tábornok, a király hadsegéde.

Vervoort ügyvéd azelőtti elnöke a képviselő kamarának.

Warocqué, A. iparos, a képviselő kamarának tagja.

Az életmentés hajdan és most.

(Felolvastatott a fővárosi iparosok körében 1875. febr. 25-kén esti 7³/₄ órakor.)

(Folytatás.)

De még mindig igen sok tér volt betöltetlen, a tájékozatlanság, főleg a veszélyek természetére nézve igen nagy volt, — csak a nyilvános zajos, rögtön halállal fenyegető életveszélyt tekinték ennek, és így az életmentést csupán ilyen esetekre korlátozták, azután a mult időkből a jelen századba átszivárgó önzés is sok akadályt gördít az életmentés eszméjének gyors kifejlődése és kiterjedése elé.

Említsünk e egyes eseteket, — például a közszükséget, köznyomort ki hitte volna akkor még más mint alamizsna osztogatás útján enyhíteni, ki hitte volna, hogy ezer út és mód lesz még a jövőben még az emberi ész előtt feltárva, mely által milliók nehéz sorsának enyhülése és jóllétük emelése fog eszközölhető.

Vagy leírjuk e század elején vivott súlyos csatákban, hogy mily primitív volt a sebesült és beteg katonáknak ápolása és gyógyítása, — ha egy katona sokszor könnyű sebbel elesett, ki gondolt vele, ki vitte volna ki a csatárláncból; — hagyták a szegényt ágyu kerekek vagy dobogó lovak lábai által eltiportatni; — az emberi életet az akkori hadvezérek számba sem vették, az emberiségi ügy e téren figyelembe nem vétetett.

Vagy felhozzuk-e az 1831-iki Cholera járványt például, melynél oly nagy volt az ijedelem, hogy a

cholera betegek czélszerű ápolása és gyógykezelése helyett százezrekbe kerülő, ezer és ezer életet veszélyeztető katonai Cordonokat húztak a legszigorubb tél közepén, — a szegény Cholera betegek gyógyításával alig törődhetett valaki, — hiszen még az orvosnak sem engedték meg egyik faluból a másikba való átmenetelt.

Felhozam-e, hogy míg az orvosi egyetemeken szebbnél szebb elméletek és okoskodások hangzottak tudósabbnál tudósabb formákban, — addig nem jutott eszébe senkinek sem, hogy a betegségeknek igen sokszor nem a pusztá áthülés, gyomorterhelés, és vérbőség az okozója, és nem izzasztó, — nem gyomórjavító, nem vérürítő eljárás apasztja meg a betegségeket, hanem léteznek amazokon kívül számos általános lakás, levegő, víz ruházati, nevelési, foglalkozási kártékony-ságok, — melyeket kikutatni, és melyeknek eltávolítását nagyban és kicsiben eszközölni az egészségtan, higiénia volt hivatva, de e tudomány létesítése és tanítása alig néhány esztendő csak.

Ki gondolt azzal hogy kaszárnyák, kórházak, iskolák, iparos helyiségek és gyárakban sok ember együtt létele végett a levegő megromolhat, és hogy ezen helyeken a lakosság egészséges maradjon; czélszerű levegő ujtásról kell gondoskodni. Mert a költéséget fontosabb indokolást nyújtott az emberiség ügyénél a szobák, házak és udvarok egészségtelen összeépítésére, — és senki sem vette számba a későbbben ez okból megbetegedő egyéneknek nagyobb ápolási költségét és a munka szünetelés miatti veszteséget.

És ki gondolt még e század elején azon kártékony iparágakra, melyeket az emberi kényelem, fényezés- vagy jóllét teremtett, melyeknek műveit a veszélyes előállítás miatt drágán megfizették ugyan, — de meg volt e ezzel egyszersmind az iparos élete vagy egészsége fizetve? és nem lett volna e emberségesebb mint ez mai nap történik, módokról gondoskodni hogy az iparos eme készítményeinek kelendőségére életét vagy egészségét ráadásul ne adja.

Már e század elején a mindenütt felébredt iparszellem nagy műhelyeket, gyárakat létesített, melynek munkája végbevitelére egy erős számú néposztály vétetett igénybe, mely nélkül semmi ipar, gyár vagy egyéb vállalat létre nem jöhetett volna. Ezen osztály egyetemben a munkát adó vagy gyártulajdonossal ott hol a körülmények kedvezők valának a nemzeti jóllét és vagyonosodás hatalmas tényezőjévé vált; de még Angliában is, hol pedig az ország más nemzetek által is irigyelt jóllétnek örvendett, a munkás néposztálynak sorsa sanyaru volt, — és mindenesetre rosszabb mint hajdan a földművelés és közipar egyedüli mezején. — Ennek folytán azután a tulajdonosok és munkások között surlódások keletkeztek strickok, — és mindezek által a munkások jólléte nem javult. — Az életmentésnek a munkás néposztályok helyzete javítására célzó intézményeinek és ezeknek gyakorlati alkalmazása még ismeretlenek voltak.

A gőz feltalálása Europa egyes országai között egy vasuti hálózatot létesített. — a tengeren tuli részek közt már gőzhajók tartják fel a közlekedés kapcsát, — de az ipar, kereskedelem, társadalom eme hatalmas közvetítőjének egy nagy árnyoldala van, hogy

mind a két féle utazásnak sok ember esik áldozatul, — különösen a vasuti szerencsétlenségek százszor súlyosabbak és számosabbak, mint a hajdan lassu de biztos gyorskocsin, vagy gyalog utazás, de eltekintve attól, hogy még a legegyszerűbb módon való utazásnál, lóháton, gyalog vagy szekeren előfordulhatnak egyes veszedelmek; a kutató észnek mindjárt eleinte feladata lett volna eme fajta szerencsétlenség elhárításán gondolkozni, és mindent elkövetni mi által hasonló veszélyek jövőre elháríthatnának ugy az utazóktól, mint a vasut alkalmazottjaitól.

(Folyt. következik.)

Szükséges, hogy a tanító a gyermekek testi nevelésére is fordítson gondot.

Irta: **Volkay Andor.**

Jelige: „Mens sana in corpore sano“

Ép lélek lakik ép testben.“ Ezt mondja az ókori író s mondjuk utána mi is. Bár tudjuk, hogy voltak egyesek, kik gyöngéd testalkotásuk mellett is nagy szelleműek valának. Példát reá a történelem szolgáltat: egy Cicero, egy Eugen hg. oly lángszellemű férfiak, kik határozottan kivételt képeznek a föntebbi elv alól. Valamint megfordítva: vannak egyesek, kik erős, ép testalkotás mellett is nemcsak szellemtelenek, de kislelkűek is. Ezt elismerjük, de csakis mint kivételt. Hogy azonban a jelige alatt felhozott elv általánosságban helyes, az — ugy hisszük — nem szorul bizonyításra. Mert lehetetlen be nem látni, hogy a szenvedő testben a lélek nem működhetik oly élénken mint az ép egészségesben. Épen oly b zonyos ez, mint kétségbe vonhatatlan az, hogy az élethez a test és lélek összhangzatos együttműködése szükséges. Elégedett, boldog csak az egészséges ember lehet. Ha az emberek egyaránt egészségesek volnának: akkor kevesebb elégedetlen, kétségbeesett arcot látnánk, s az öngyilkosok száma is kétségkívül apadna. S ha meggondoljuk, hogy kitűnő munkasságra csakis az egészséges ember képes, bátran állitjuk, hogy a tudomány, művészet, ipar s általában mindaz, a mit az egyéni szorgalom és tehetség létesít, nagyobb virágzásnak örvendhetne s ennek folytán az államok is minden tekintetben kedvezőbb állapotban lehetnének.

Ha oly annyira fontos, oly annyira életbevágó az, hogy az ember egészséges legyen, bizonyára fontosak azon intézkedések is, melyek által a test épsége már a zsenge gyermek korban fentartható, kiknek kellene erre leginkább gondot fordítani, mint azoknak, a kik az ifjuság nevelésével foglalkoznak. Gyenge vesszőt lehet hajlítani, de ha az már fává nőtt, nem birunk többé vele. Így vagyunk a neveléssel is: a gyermeket, az ifjut hibáira, melyek teste gyöngítését okozzák, ha figyelmeztetjük s az szavunkat fogadja, elháríthatjuk a bajt, a mely különben később bekövetkeznének és már akkor elhárítható nem volna.

Jól tudom én, hogy napjainkban a tanítók már kellő gondot fordítanak a gyermekek testi nevelésére, de ki nem tudná, hogy vannak tanítók, pedig elég számmal, kik gyakran dicséretet arattak azért, hogy tanítványaik jó szellemi előhaladást tettek, és fájdalom, a gyermekek testi nevelésére épen nem voltak figyelemmel, s azt hiszik, hogy az egyáltalán körükön

kivül esik. Ez tény! Pedig mi sem kívánatos annyira, minthogy a nevelők és tanítók ezt is oly figyelemre méltassák, mint magát a tanítást. Halljuk hangoztatni mindenfelől, hogy a nevelésügygyel nagyon hátra maradtunk. Ez igaz. De az is való, hogy a kormány tőle telhetőleg mindent elkövet e téren, s az meg határozottan nagy baj, hogy mi mindent a kormánytól várunk s magunk vajmi keveset, vagy éppen nem lendítünk a dolgon, pedig közügyekezett és minden tényező közreműködése nélkül teremteni a kormánynak sem lehetséges.

Ezek előrebocsátása után, szólok azon teendőkről, melyek minden oly tanító működési köréhez tartoznak, ki hivatásának — a szó valódi s nemes értelmében véve, megakar felelni. A tanítónak a többi közt ezekre legyen különösen gondja:

1-ör. Hogy az iskolában tiszta jó levegő legyen. Ez nagyon kívánatos, a levegő ép oly tápanyag mint akár az étel vagy víz. Pedig a hol 50—100 tanuló van 2, 3 vagy 4 óráig együtt, ott képzélhetjük, hogy a lélegzés és kigőzölgés folytán mennyire megromlik a levegő. Ezen természetesen csak gyakori szellőztetés által lehet segíteni. Nem lehet a tanítás ideje alatt, főleg meleg évszakokban helyeselnünk, hogy a tanító két három órai tanítás közben szünetet ne tartson. Minden óra után szüneteljen a tanító öt, tiz percnyi ideig, a mikor a gyermekeket kiengedve, az iskolát is szellőztetheti. Télen és kedvezőtlen időben persze ezt csak nagy óvatossággal eszközölhetni t. i. a gyermekek felöltönyeit magokra veszik s kimennek arra az öt perezre míg az iskola szellőztetik; igaz, hogy ily módon az iskola-szoba egy kevésbé kihül de ez éppen nem káros az egészségre, sőt hasznosabb, mint a tulságosan meleg tanterem.

2-or. A tanító gondoskodjék, hogy az iskolában egy betakart korsóban ivó víz álljon a gyermekek használatára, melyből a gyermekeknek szomjukat ol-taniok meg legyen engedve.

3-or. A gyermekek ülés módjára ügyeljen a tanító és ne engedje meg, hogy azok meggörnyedve vagy lóczáikon hátra dölve okot szolgáltatassanak ily módon hátgörbülés vagy mellbehorpadásra és így már zsenge korban sorvasztó mellbetegségeknek alapja megvettessék. Igaz, hogy a gyermekeket folytonosan inteni, nógatni fárasztó és sokszor eredménytelen munka, de az ügyes tanítónak a tornászat tanítása — és gyakoroltatásában hatalmas segédeszköz áll rendelkezésére a gyermekeket görbe testtartásról megszoktatni, és így a folytonos intést feleslegessé tenni.

4-er. Ne tiltsa a tanító még a tanítás közben sem egyes tanulónak a rövid időre való kimenetelt. Igaz, hogy a gyermekek a nagyon engedékeny tanítón kifognak, — és szinlelve kimenetel szükségességét, az engedélyadást ide-odai sétálásra használják fel, de még a mulasztás kárára is szükségesebbnek véljük itt az engedékenységet a szigornál. — Talán egy országban sincs annyi hügykő beteg, mint nálunk, hol a kiürítéseket visszatartani bizonyos hosszabb ideig felnöttek és gyermekeknél egyaránt virtusnak tekintik.

5-ször. Ne engedje főképp télen a tanító, hogy a gyermekek a fűtött iskola szobában meleg felső ruháikat fentartsák, — és egyuttal ügyeljenek arra,

hogy meleg, szoros nyakkendőket a gyermekek se künn a szabadban, se a szobában ne hordozzanak. — Ezen intézkedés által a torokbajok fognak megapadni.

6-szor. Hol fürdésre alkalmas víz van a közelben nyáron át a tanító vezesse hetenkint többször tanítványait a hideg fürdőbe, — mit ez által netalán tanulásban mulaszt, — eredményben fogja a felfrisült elme megnyerni, — és kellő felügyelet alatt a hideg fürdő a test egészségének épségére és erősítésére fog szolgálni.

A birminghami egészségügyi tanácskozmány.

Az „Engineering“ után

közi:

Solymos Béla.

(Vége.)

A befejező értekezést Dr. Pritchett, Huddersfieldben járványos bajok elkülönzésére és gyógyítására szolgáló kórháznak orvosi tisztje tartá, ki ez alkalommal hasonló czélú kórházaknak létesítését és berendezését minden község számára ajánlatosnak nyilvánítá. Végre a mayornak a jelenlévőkhozi köszönet-szavazata zárta be a conferentiát.

Méltán következtethetjük, hogy az egész birodalom tökéletesen átérti és érzi az egészségügyi kérdés fontosságát, mit az előttünk lévő és az utolsó 14 nap alatt különféle helyeken tartott számos meeting jelentései is teljes mérvben igazolnak. Az Over-Darwenben kitört hagymázás lázról a hivatalos jelentés a körülményeknek borzasztó állapotát hozta napfényre. Ott a vízvezetés szószerint vizenyős kloaka volt, a levezetés valamint minden egyéb egészségügyi intézkedés a szó teljes értelmében aljas és hiábavaló volt. Dr. Stevens jelentésének végén megjegyzi, hogy a városnak szüksége van a vízvezetés gondos átvizsgálására, a cloaka-tervezetnek befejezésére, azoknak kellő ventilációjára sat. továbbá epidemicus bajokat külön kezelő kórházakra, nyilvános halott kamarákra, a ruházat desinfectiójára; — egyszóval elmondhatta volna rövidebben Dr. Steveus, hogy a városokban eddig minden hiányzik, mi az egészség fentartására szükséges.

Dr. King hulli orvosnak nyomtatott jelentései a mult őszi váltólázra nézve tanulságosak. Éppen annak kitörésének ideje körül azt észlelte, hogy a városnak vízzeli ellátása is igen változatossá lett s különösen észrevevé a légnek folytonos áramlatát, mely a vízcsövekből minden csapolásnál a víz előtt kilöketett. Időnkint eme légnek valamint a víznek is szörnyű bántó szaga volt. Ugy látszik itt is valamint Lewesben, hol hasonló kitörése mutatkozott a bélhagymáznak mind a vízvezeteki, mind a cloak csövek lyukások voltak. Következésképp valahányszor a vízvezetés ilyen változatos volt, a cloakák gőzei behatoltak a főcsatornába és a vizet beszenyezték a gyárakból, és cloakákból kifolyó anyagokkal. Nagyon valószínű, hogy sok más helyen hasonló okok dolgoznak közre az egészség megromlására s a halálozásnak növelésére.

A kormány már dolgozik is újabb idevágó törvényeken, melyeket a ház elé fog terjeszteni, addig is a városok összes lakóinak kötelessége a tárgygyal tevékenyen foglalkozni.

Egészség.

Hagymáz.

Vége.

Második nemkülönben szem elől nem tévesztendő pont a szobán kívüli levegőnek tisztántartása; mert miként ujtsuk meg szobáinkban a levegőt szellőztetés által, ha külső udvari vagy utczi levegőből vészthozó rothadási részeket engedünk szobánkba hatolni. Igaz, hogy a külső levegő tisztántartása egyes embernek szerényhatás és tevékenység körén tuleső dolog. E célból szükséges lenne minden városban például tökéletes csatornarendszer mellet is, a csatornáknak felső nyílásait a külső levegőtől ugynevezett syphon*) készülékek által teljesen légmentesen elzárni.

Szükséges lenne minden városban valamennyi árnyékszék és konyha csatornának felső nyílását hasonló syphonokkal elzárni, a mellet azonban mindenik megnevezett helyen bőségesen tisztító és a vízvezetékéből jövő vizárról gondoskodni.

Igy tettek Brüsszelben és más európai nagyobb városokban, és számokkal lehet azóta kimutatni a hagymáz eseteknek megkevesbedését.

Mit nagyvárosokban a csatornalégnek teljes elzárása által ellehet érni: a külső légnek majdnem teljesen tisztántartását, ugyanazt kisvárosokban és falukon szinte elérhetjük, ha a hagymáznak itt sem hiányzó száz és száz kútforrásaira kellő gondot fordítuuk, és ezeknek légfertőző képességet lehetőleg alább szállítjuk.

Ajánljuk figyelmébe ugy a hatóságoknak mint a gondolkozni szerető egyes polgártársainknak faluhelyeken a következő hagymáz gerjesztő kártékonyági okoknak következő módon való eltávolítását vagy legalább az eltávolításnak az illetékes helyeken való szorgalmazását:

Mindenféle elhullt marhát vagy házi állatot rögtön ott, hol először megtaláltatik el kell a földbe ásni.

rágyadombot és gödröt a házak udvaraiban nem engedni meg; akármilyen kis házhelyeken is lehetne a kertben távolabb a lakosztálytól néhány négyszög-ölyni tért a célra kijelölni.

A kenderáztatások mocsárlében történnek. Ennek büzhödt rothadt levegőjét nem egyedül a rothadó növénysejteknek kell tulajdonítani. Egy ily mocsárban az ázalékférgék, rovarok és békáknak ezrei és milliárdjai tanyáznak, létrejönnek és elvesznek és ezeknek hulláik ép ugy okot szolgáltatnak a bent óráig dolgozó munkásnéknak posványhideglelés valamint hagymáz megszerzésére. Nem akarok itt ezen szükséges és jövedelmező gazdasági ág természetese ellen harcolni, hanem egyes gazdasági egyesületeknek lenne hivatásuk az ő területökön, természetett kender és len számára a szükségeltetett erjesztő és füllesztő gyárakat berendezni, közhasználatra bocsátani és ez által lehetővé tenni a szövetheműek természetese megkészserezni a nélkül, hogy jövőre a kenderáztatás emberélet áldozatába kerüljön.

Elhallgassuk-e végre faluhelyeinken a szándékosan ápolott faluközepéni vizeztartó gödröket, melyeknek megszüntetése azért jár oly végtelen nehézséggel, mert a baromfiak tenyésztéséhez elkerülhetetlennek tartják, pedig csak a restség és a bizalmatlanság egymás iránt okozza hogy a büzhödt vizet tartalmazó gödröket épen a falvak közepén és nem a falvak szélén ápolják valódi nagy műgonddal.

Állatoknak bőrét rendszeren a házeresz alatt szokás száritani. Hatóságilag kellene tilalmazni ezt, és a száritandó bőrök helyét falun kívüli helyre helyeztetni.

Estefelé, midőn a csorda hazajő a faluba, száraz időben az utca porátfelkavarja, és ez mindenhová jobbra-balra a ház udvaraiba behatol, természetesen az ivóvíz nem maradhat tisztán a kutban; az ásványrészek a porból kiválva, a víz fenekére szállnak ugyan, de a szerves, mindenféle rothadási részeket tartalmazó anyagrészekék a vizet befertőzik; ennek elhárítási módja: a kutakat kutfedőkkel ellátni.

Hozbatnánk még egyebeket is fel, azonban ugy hiszszük,

*) Syphon-készülék alatt értjük a csatorna felső nyílásának egy megfordított s alakú görbületét, mely görbület vizet tartalmaz és megengedi ugyan a felülről ömlött viz, csatorna-tartalom stb befolyását a csatornába, de a csatornaléget a syphonon keresztül fölfelé nem ereszti.

hogyha csak az egyedül fehozott kártékonyági tényezőket jóakarát, buzgóság által és tényleg az említett módon eltávolítani lehetne, ugy városon mint faluhelyeken a hagymáz a legkritkább betegségek egyikévé válnék.

Irodalom.

Budapesti főváros tiszti főorvosi hivatalának 1874-ik évi működéséről jelentése Dr. Patrubány Gergely tiszti főorvostól. A közegészség és orvosi tekintetben minden figyelemre és említésre méltó dologra kiterjeszkedő jelentés szép és érthető nyelven részletesen felsorolja a főorvosi hivatalnak a hatáskörébe tartozó ügyek elintézése körül kifejtett tevékenységét, melyért nem lehet más mint valódi elismerésünket és méltánylásunkat nyilvánítani, s melynél különösen méltányolnunk kell azon őszinte jóakarát, mely szerint a t főorvos a hiányokat és mulasztásokat nemcsak kimutatja de azoknak eltávolítását is követeli. — Ezen igyekezetről tanuskodik leginkább a jelentést bezáró megjegyzés, hogy míg e főváros területén a talaj és légfertőzés a lehetőségig meg nem gátoltatik. — és pedig legnagyobb részben a minden oldalról sürgetett czélszerű **csatornázás** által,

míg a főváros egész területe kellő mennyiségű és jó minőségű **vizzel** el nem láttatik,

míg az egészségtelen és zsúfolt lakások teljesen be nem tiltatnak,

míg tisztaság az utcákon, udvarokban, lakszobákban meg nem honosodik s az árnyékszékek kellő orvosrendőri intézkedések tárgyát nem képezendik,

míg kórházak kellő berendezéssel, a szükségnek megfelelő számban nem létesíttetnek, s a szegény nép nagy százaléka orvosi segélykeresés nélkül keleti fanatismussal várja be a betegség lefolyásának végzetes eredményét,

míg állandó hallottas házak a főváros temetőiben fel nem állíttatnak,

míg a gyermekápolás körül a nép között az eddig tapasztalt nagy sötétség és nagy gondatlanság uralkodik s a közvetett utakon gyakorlatban levő gyermekpusztításnak a miveltség és erkölcsi érzület határt nem vet, —

addig a közegészségi hivatalos személyzet s a tiszti főorvosi hivatal minden működése csak a Danaidák hordaját me-regető sysiphusi munka marad.

Vegyes közlemények.

— **Tellier** Párisban **feltalálta** hogy zárt helyiségekben kiütött **tüzet kénpor reáhintéssel ki lehet oltani**, a kén elégesével kényeleget sav fejlődik ki mely ép ugy akadályozza és megöli az életet. mint elfojtja a tüzet.

— **A márczius 8-iki fővárosi budget** vitában a kórházak, és általában a közegészség kérdése szoba hozatott. Többen szözlottak különösen Steiger, Dr. Hirschler, Dr. Schermann az eddigi rendszer rosasága ellen. — **Dr. Hirschler nevezetesen 100.000 frton több apró a városban szétszórtan épített kórházakat kívánt létesíttetni.** Nem fogadtatott el. és maradt minden a régiben. —

Hirdetések.

Tetty Nándor és Tsa könyvkereskedésében (Budapest váczitca a vastuskónál) megjelent:

A Hasonszenvi gyógyászatnak alkalmazása a közéletben.

Nemorvosok használatára, különös tekintettel azon határvonalok kijelölésére, melyen tul nemorvosnak gyógyítani nem helyes. Irta Dr. Dudits Miklós, budapesti gyakorló orvos sat.

Második változatlan kiadás.

Egy kötetben. 24 iv, 376 lap.

Ára füzve 2 frt 80 kr., bekötve 3 ft. o. é.